

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
«УКРАЇНА»**

ІВАНИЩУК АНДРІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 342.56:342.9(477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора юридичних наук**

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий консультант

доктор юридичних наук, професор

Галуцько Валентин Васильович,

Науково-дослідний інститут публічного права,

директор інституту

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Безпалова Ольга Ігорівна,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції

доктор юридичних наук, доцент

Сербін Руслан Андрійович,

Національна академія внутрішніх справ,

професор кафедри адміністративного права і процесу

доктор юридичних наук, старший науковий співробітник

Квасневська Наталя Дмитрівна,

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ,

суддя судової палати у кримінальних справах

Захист відбудеться «27» червня 2017 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.139.01 у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» за адресою: 03115, м. Київ, вул. Львівська, 23

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» за адресою: 03115, м. Київ, вул. Львівська, 23

Автореферат розісланий «26» травня 2017 р.

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради

І. В. Орловська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Динамічний розвиток суспільних відносин в Україні вимагає по-новому поглянути на проблему адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади. Невирішених проблем у цій сфері чимало, а головною є та, що судова гілка влади в Україні так і не стала за своєю сутністю незалежною. Це в сукупності з іншими недоліками адміністрування судової гілки влади призводить до порушення прав фізичних і юридичних осіб на справедливе й гуманне судочинство, розгляд справ у розумні строки, гарантовані їм Конституцією України, міжнародними зобов'язаннями, процесуальним законодавством та іншими нормативно-правовими актами.

Зазначене підтверджується рівнем довіри суспільства до судової гілки влади. Результати власного соціологічного опитування засвідчили, що тільки від 16 до 28% громадян довіряють судовій гілці влади (Додаток Б дисертації), що свідчить про значні прорахунки у цій сфері, як правотворчого і правореалізаційного, так й правозастосовного характеру.

За період незалежності можновладці від законодавчої й виконавчої влади намагалися поставити судову владу собі на службу. Проте нічого спільного із реальним реформуванням судової влади такі дії не мали. При цьому грубо порушувався принцип незалежності судової гілки влади. І хоча це здійснити в повному обсязі не вдалось, проте ситуація з адміністративно-правовим забезпеченням судової влади в Україні постійно погіршувалась.

В умовах сьогодення ситуація в судовій гілці владі є складною. Новітня судова реформа, яка проводиться після внесення змін і доповнень до Конституції України, через положення Закону України від 2 червня 2016 р. № 1401-VIII, деталізації конституційних норм у Законі України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів», Законі України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII «Про вищу раду правосуддя» призвела до низки як позитивних, так і негативних факторів. Серед останніх, слід виділити значну неукомплектованість суддівського корпусу, порушення незалежності судової гілки влади і недоторканності суддів, невирішеність питання суддів, які були призначені на п'ятирічний термін. Це призвело до припинення здійснення судочинства в деяких районних судах, а в інших, із-за низької кількості суддів, які можуть здійснювати судочинство, об'єктивно порушуються строки розгляду справ. Усе це разом, призводить до порушення природнього права громадян України, закріпленого в Конституції України, щодо доступу до судочинства. При цьому треба підкреслити, що конституційні норми, якими визначаються засади функціонування судової гілки влади прописані в цілому, слушно. Найбільші проблеми виникають на рівні їх деталізації й уточнення нормами адміністративного права. Іншими словами, проблема переміщується в аспекти забезпечення ефективного адміністрування судової гілки влади.

Світова спільнота приділяє вагомому увагу адмініструванню судової гілки влади. В 2004 році було утворено Міжнародну асоціацію судової адміністрації, що об'єднала керівників і менеджерів судової системи з метою запровадження

ефективного відправлення правосуддя через розвиток й підтримку незалежної, загальнодоступної та ефективної системи судочинства. Майже в усіх демократичних країнах діють її осередки (в Україні – з 2009 р.).

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. На загальнотеоретичні аспекти адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади звертали увагу провідні вітчизняні вчені-адміністративісти, зокрема, В. Авер'янов, С. Алфьоров, О. Андрійко, І. Арістова, О. Бандурка, В. Бевзенко, К. Беляков, А. Берлач, Ю. Битяк, Л. Біла-Тіунова, В. Білоус, В. Бевзенко, О. Безпалова, І. Бородін, В. Гаращук, В. Галунько, З. Гладун, А. Головач, І. Голосніченко, С. Гончарук, І. Гриценко, Т. Гуржій, С. Гусаров, В. Гуславський, Н. Дараганова, П. Діхтієвський, Е. Додін, В. Заросило, Р. Калюжний, С. Ківалов, В. Ковальська, І. Коліушко, Т. Коломоєць, В. Колпаков, Н. Квасневська, А. Комзюк, В. Конопльов, Б. Кормич, О. Кузьменко, А. Куліш, В. Курило, Є. Курінний, К. Левченко, В. Олефір, В. Ліпкан, Д. Лук'янець, Н. Матюхіна, О. Миколенко, Т. Мінка, Р. Мельник, С. Мосьондз, І. Назаров, В. Настюк, О. Негодченко, С. Петков, А. Подоляка, Г. Пономаренко, Д. Приймаченко, О. Проневич, Т. Проценко, В. Развадовський, О. Рябченко, Р. Сербин, О. Синявська, Л. Сопільник, С. Стеценко, В. Столбовий, Н. Тиндик, Н. Федорук, О. Харитонова, Р. Шаповал, М. Якимчук, Х. Ярмакі та ін.

Окремим аспектам юридичної природи й удосконалення адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади безпосередньо приділяли увагу вітчизняні вчені-адміністративісти, такі як В. Бойко, О. Гончаренко, М. Закурін, А. Стрижак, А. Рибас, І. Шруб, Ю. Юрченко та ін. Також аналізовану проблематику цілеспрямовано досліджували вчені-юристи інших наукових спеціальностей: Л. Виноградова, О. Гаркуша, В. Городовенко, В. Коваль, О. Кондратьєв, О. Коротун, В. Кривенко, Р. Куйбіда, Л. Москвич, І. Назаров, О. Овсяннікова, О. Овчаренко, С. Прилуцький, Д. Притика, О. Свида, В. Сердюк, О. Федькович, А. Хливнюк, І. Шицький, С. Штогун та ін. Проте вищезазначені вчені розкрили лише окремі аспекти адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади або ж аналізували її побічно, досліджуючи інші, більш широкі чи суміжні суспільні відносини, при цьому спеціалізованих монографічних досліджень з цієї теми немає.

Суцільна критика з боку як громадян України, так і політичного істеблїшменту діяльності судової гілки влади, недостатність уваги з боку науковців на існуючі проблеми судової системи, неврегульованість багатьох аспектів адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, неузгодженість нормативних актів і зумовили вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертацію виконано відповідно до Концепції судово-правової реформи в Україні, затвердженої Постановою Верховної Ради України від 28 квітня 1992 р. № 2296-ХІІ, Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810, Стратегічного плану розвитку судової влади України на 2013-2015 роки, затвердженого Радою суддів України 21 січня 2012 р., Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5 і планів науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та

законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495), «Адміністративно-правове забезпечення розвитку судової влади в Україні (номер державної реєстрації 0117U004649).

Мета та завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретико-методологічних засад, нормативних основ і практичної реалізації суб'єктами публічної адміністрації своїх повноважень у сфері судової гілки влади виробити правову доктрину адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, сформулювати пропозиції щодо забезпечення належних умов для здійснення судьями судочинства, підвищення ефективності діяльності судової гілки влади загалом.

Відповідно до поставленої мети в роботі потрібно вирішити такі *завдання*:

- здійснити філософсько-правовий аналіз адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- розкрити методологію аналізу адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- здійснити аналіз доктринальних положень адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- сформулювати об'єкт і предмет адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- розкрити зміст і сутність адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- сформулювати поняття та виявити принципи адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- сформулювати поняття та розкрити зміст адміністративно-правового статусу публічної адміністрації;
- виявити особливості адміністративно-правового статусу судді;
- розкрити проблеми кадрового забезпечення діяльності судової гілки влади та адміністративні процедури легалізації суддів;
- з'ясувати адміністративно-правовий статус апарату суду
- сформулювати поняття та розкрити елементи механізму адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- розкрити адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення судової гілки влади;
- розкрити форми діяльності публічної адміністрації щодо адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- розкрити методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення судової гілки влади;
- виявити міжнародні стандарти адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;
- виявити передовий досвід адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади в країнах-учасниках Європейського Союзу;
- удосконалити законодавство у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;

– удосконалити організаційно-правові чинники адміністрування судової гілки влади.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у ході здійснення публічною адміністрацією адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

Предмет дослідження – адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади.

Методи дослідження. У ході дослідження використовувалися загальнофілософські, загальнонаукові, логічні та спеціально-правові методи пізнання. *Діалектичний* метод дав можливість виявити філософсько-правову природу, розкрити методологію, здійснити доктринальний аналіз, описати принципи адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.3). Метод *метафізики* в свою чергу дав можливість зафіксувати складні суспільні відносини в аналізованій сфері і дослідити їх як сталу величину в умовному режимі «стоп-кадру» (підрозділи 3.2, 3.4, 4.3, 4.4, 5.1). *Системно-структурний* метод дозволив дослідити предмет аналізованого дослідження як цілісну множину правових елементів, взаємодія яких породила нову якість, як єдине комплексне утворення з узгодженням усіх його частин (підрозділи 1.1, 2.2, 2.3, 3.1, 4.1, 5.1). *Статистичний* метод застосовувався як допоміжний, разом із *метафізикою* щодо отримання, обробки і аналізу інформації, яка характеризує кількісні показники й закономірності (підрозділи 3.2, 3.4, 4.4, 5.1, 5.2). За допомогою *соціологічного* методу було здійснено опитування осіб з метою виявлення конкретних соціальних фактів (Додаток Б дисертації). *Функціональний* метод дав можливість з'ясувати систему елементів механізму адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади (підрозділи 3.2, 3.3). Метод *класифікації* використано для розподілення суб'єктів і об'єктів адміністративно-правових відносин у сфері діяльності судової влади на групи відповідно до визначених критеріїв (2.2, 2.3, 3.1, 3.4, 4.1, 4.3, 4.4). Методи *аналізу й синтезу* дозволили проаналізувати законодавство та погляди науковців, розкласти їх на складові і на цій основі виявити серед них найбільш ефективний адміністративний інструментарій та шляхом конструювання сформувані узагальнені напрями їх втілення у вітчизняну правотворчість (підрозділи 2.3, 3.2, 3.3, 3.4, 4.3, 4.4). *Логіко-семантичний* метод застосовувався під час аналізу правових думок провідних вчених в аналізованій сфері (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4). Методи *індукції* і *дедукції* дали можливість виявити одиничні дані і на їх основі сформувані узагальнюючі положення і навпаки, виходячи із загальних концептуальних і доктринальних положень, сформувані одиничний адміністративний інструментарій (4.3, 4.4, 5.5). *Формально-догматичний* метод використано для аналізу вітчизняного і зарубіжного законодавства та практики його застосування суб'єктами публічної адміністрації (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2). Методи *порівняльного законодавства* і *порівняльного правознавства* забезпечили виявлення, аналіз та впровадження у вітчизняну правотворчість окремих елементів права і законодавства ЄС (підрозділи 5.1, 5.2).

Емпіричну основу дослідження становить узагальнена практика управлінської діяльності органів суддівського самоврядування, Державної судової адміністрації України (далі – ДСА), Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ), публіцистичні, довідкові видання та статистичні матеріали, які стосуються судової гілки влади. Вузькопрофільність дисертації обумовила необхідність збору інформації, що зумовило участь у соціологічному дослідженні, як «експертів», 1425 громадян України та 723 відвідувачів судів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади. У результаті здійсненого аналізу вироблено відповідну новітню теорію, сформульовано низку наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

уперше:

– виявлено філософсько-правову природу адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади в умовах проведення судової реформи, коли довіра до судової влади є низькою, на основі з'ясування філософської категорії буття, що включає в себе якісне і кількісне забезпечення судової гілки влади публічною адміністрацією, коли тезою такого забезпечення є створення належних умов для здійснення правосуддя судьями й комфортних умов для звернення до суду фізичним і юридичним особам (антитезою є збереження деякого впливу публічної адміністрації на суддівський корпус);

– розкрито методологію адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади як вчення про наукові методи пізнання (система підходів, способів і засобів наукового дослідження) щодо перетворення відомих ідей, теорій, принципів, форм і засобів адміністративної діяльності публічної адміністрації та адміністративних процедур на новітню теорію адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади;

– здійснено доктринальний аналіз положень адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, у процесі чого зроблено висновок, що об'єктивно за кількістю та якістю проведених досліджень вітчизняними вченими система судової влади потребує адміністративно-правового забезпечення, яке в умовах сьогодення здійснюється безсистемно, в міру виникнення кожної наступної проблеми, що є неприпустимим і таким, що призводить до порушення прав й законних інтересів суддів та осіб, які звертаються до судової влади за вирішенням своїх проблем;

– описано спеціальні принципи адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади як основоположні відправні засади, ідеї, положення діяльної спеціальної публічної адміністрації щодо забезпечення належних умов для здійснення судочинства судьями й надання адміністративних послуг особам, які звернулися до судової влади, а саме: принцип першочерговості забезпечення публічною адміністрацією належних умов для діяльності суддів, принцип неприпустимості втручання публічної адміністрації в процес судочинства та прийняття рішень судьями, принцип сервісної діяльності публічної адміністрації щодо фізичних і юридичних осіб, які звернулися до суду, принцип відповідальності

публічної адміністрації за неналежне забезпечення належних умов суддям для здійснення судочинства та забезпечення прав і законних інтересів громадян на отримання якісних адміністративних послуг у суді, а також принцип транспарентності;

удосконалено:

– наукове розуміння спеціального адміністративно-правового статусу судді, який є унікальним соціальним утворенням і таким, що суттєво відрізняється від правового статусу інших суб'єктів адміністративного права, першим провідним чинником його специфічності є інститут недоторканності судді, зокрема, та всієї судової системи загалом від законодавчої та виконавчої гілки влади і протиправного впливу будь-яких інших осіб, другим чинником є інститут недоторканності судді;

– наукове розуміння адміністративно-правового статусу посадових осіб апарату суду як сукупності їх правосуб'єктності, завдань, обов'язків і прав щодо забезпечення діяльності суддів, надання адміністративних послуг особам, які звернулися до суду із заявами (позовами), підтримання належного процесуального порядку в залі судового засідання, ведення документообігу, процесуальної (технічної) фіксації судового процесу;

– механізм адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади як сукупність юридичних засобів функціонування специфічної системи адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади з метою забезпечення її незалежності і, як результат, створення суддям усіх умов для здійснення справедливого й гуманного судочинства за повного панування принципу верховенства права;

– зміст адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення судової гілки влади як форму соціальної взаємодії спеціальної публічної адміністрації (органів суддівського самоврядування) та об'єктів публічного управління (суддів, громадян), що виникає на підставі адміністративно-правових норм з метою забезпечення недоторканності суддів і надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам, учасники якої мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки;

– положення (в контексті аналізу форм адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення судової гілки влади), що ведення суддівського дос'є є провідною матеріально-технічною адміністративною операцією щодо забезпечення збору, зберігання й оброблення інформації про суддів в аспектах ефективності здійснення ними судочинства, дисциплінарних проваджень, даних щодо відповідності етичним та антикорупційним критеріям і проходження підготовки й підвищення кваліфікації з метою використання їх під час проведення кваліфікаційної атестації, обрання на посаду судді безстроково, вирішення питання дисциплінарної відповідальності, спростування чи підтвердження випадків корупційних діянь стосовно судді;

– обґрунтування щодо нагородження працівників апарату суду відзнакою (дипломом) «Найкращий працівник» як спеціального заохочувального методу адміністративного права, який здійснюється загальними зборами відповідного суду з метою підвищення професіоналізму посадових осіб апарату суду, розвитку їх творчої активності, ініціативи, прозорості й удосконалення процесу організації та

ефективності їх діяльності як посадових осіб, шляхом виявлення та заохочення найбільш професійно підготовлених посадових осіб апарату суду, які успішно виконують службові обов'язки з метою удосконалення знань і професійного рівня посадових осіб апарату суду;

– поняття дисциплінарної відповідальності судді як різновиду спеціальної дисциплінарної відповідальності (адміністративної за своєю сутністю), що накладається на нього органами суддівського самоврядування за порушення права фізичних і юридичних осіб на справедливе й гуманне судочинство, умисне порушення норм права, правил суддівської етики та антикорупційного законодавства, допущення конфлікту інтересів або неналежної поведінки в побуті;

– наукове розуміння основоположних принципів незалежності судових органів як вихідних положень, які мають забезпечити публічну адміністрацію адміністративними засобами заохочення, переконання, а в разі необхідності – і примусу, без намагань впливати на здійснення судочинства судьями та недопущення здійснення цього іншими особами;

– законодавство у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, зокрема щодо виборності суддів на адміністративні посади, конкретизація переліку й підстав притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності та видів такої відповідальності, призначення суддів, членів Вищої ради правосуддя, апарату судів на конкурсній основі, розширення повноважень органів суддівського самоврядування;

– організаційно-правові чинники адміністрування судової гілки влади щодо впровадження належного рівня незалежності суддівського самоврядування, планування та високоефективної роботи апарату суду з використанням інформаційних технологій, налагодження тісної взаємодії суду з громадськістю, упровадження часових нормативів для суддів, використання механізмів Міжнародної асоціації судової адміністрації, розроблення й затвердження вітчизняних стандартів щодо підготовки фахівців-юристів за спеціалізацією «судовий адміністратор»;

отримали подальшого розвитку:

– предмет адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади як практична, теоретична й освітня діяльність юристів щодо впорядкування, закріплення й розвитку публічною адміністрацією за допомогою засобів адміністративного права суспільних відносин у сфері функціонування судової гілки влади, яка здійснює свої повноваження на засадах незалежності, керуючись лише правом підкоряти своїй волі інших суб'єктів права та застосовувати до порушників законів засоби державного примусу – не безпосередньо, а через органи виконавчої влади;

– сутність адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади як системи внутрішніх характеристик адміністративно-правових відносин щодо забезпечення реального доступу до правосуддя фізичних і юридичних осіб на основі норм адміністративного права, які описуються множиною адміністративно-правових елементів (насамперед принципами адміністративного права у цій сфері), щодо соціальної взаємодії суб'єктів адміністративного права у процесі сервісної,

виконавчо-розпорядчої та іншої діяльності суб'єктів публічної адміністрації з метою забезпечення суддям умов для перетворення суб'єктивного інтересу суб'єктів права (бажання помсти потерпілого) на об'єктивну суспільну істину, підтверджену силою держави, у межах недосконалих законів, у процесі змагальної процедури сторін;

– адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, що здійснює адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади, як сукупність статичних юридичних елементів, які визначають місце і роль посадових осіб та публічних органів, зокрема обсяг і глибину їх правосуб'єктності, компетенцію (обов'язки і права) та відповідальність за неналежне забезпечення незалежності судової гілки влади, забезпечення прав і законних інтересів осіб, які звернулися до суду;

– адміністративна процедура легалізації суддів як специфічна адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, яка здійснюється на основі матеріальних норм конституційного права, що отримують свою подальшу реалізацію у процесуальних нормах адміністративного права, та складається з сукупності етапів, стадій і дій щодо призначення суддів;

– положення щодо використання досвіду адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади ЄС як системи адміністративних заходів щодо створення та організаційно-правових аспектів функціонування Європейського суду правосуддя, суду першої інстанції та спеціалізованих судових палат ЄС, їх взаємодії з національними судами країн-учасниць ЄС щодо правильного застосування або тлумачення національними судами норм європейського права, взаємодії Європейського суду з прав людини з вітчизняними судами.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження впроваджені та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – результати, які в сукупності становлять юридичну теорію адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, можуть бути основою для подальшого розроблення проблем адміністративного права (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій сфері* – висновки, пропозиції та рекомендації дисертації використано в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» (акти упровадження Комітету Верховної Ради України з питань верховенства права та правосуддя);

– *правозастосовній діяльності* – використання одержаних результатів підвищило ефективність діяльності апарату суду та Державної судової адміністрації України (акти впровадження Цюрупинського районного суду Херсонської області, Комсомольського районного суду м. Херсона, Суворовського районного суду м. Херсона, Дніпровського районного суду м. Херсона, Державної судової адміністрації України у Херсонській області);

– *навчальному процесі* – матеріали дисертації використані під час підготовки навчальних посібників і курсу лекцій з дисциплін «Адміністративне право України», «Судові та правоохоронні органи України». За матеріалами дисертації здобувачем опубліковано у співавторстві підручник «Адміністративне право України» та начальний посібник «Правознавство». Положення дисертації використовуються під час читання лекцій з адміністративного права в Херсонському державному університеті та Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна»

(акти впровадження юридичного факультету Херсонського державного університету та Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»);

– *правовиховній сфері* – положення і висновки дисертації можуть бути використані в заходах щодо підвищення правової культури та правосвідомості широкого загалу громадян – суддів, посадових осіб публічної адміністрації ДСА, Вищої ради правосуддя, ВККСУ, інших органів виконавчої влади та правоохоронних органів.

Особистий внесок здобувача. У співавторстві написано та видано підручник «Адміністративне право України» (підрозділ «Адміністративно-правове регулювання», обсяг – 0,7 д.а.); начальний посібник «Правознавство» («Адміністративне право», обсяг – 0,5 д.а.). Крім того, здобувачем підготовлено та опубліковано у співавторстві наукову статтю «The about reasoning the necessity of creation the international political court» (обсяг – 0,25 д.а.).

У дисертації ідеї та розробки, які належать співавторам, та положення дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, не використовувалися.

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти та висновки були оприлюднені дисертантом на десяти міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах – зокрема таких, як: Адміністративний процес: сучасний стан та шляхи вдосконалення (Запоріжжя, 2013), Актуальні проблеми правознавства (Херсон, 2013), Молодь: освіта, наука, духовність (Київ, 2014), Проблемы и перспективы современного права (Уфа, 2014), Актуальні проблеми правознавства у сфері інформаційного суспільства (Київ, 2014), Публічне адміністрування в сфері внутрішніх справ (Київ, 2015), Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення (Київ, 2015), Наукові дослідження сучасного законодавства України – прогрес юридичної науки ХХІ століття (Київ, 2015); Пріоритетні проблеми реформування системи законодавства України (Київ, 2015); Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності (Харків, 2015).

Публікації. Основні положення та результати дисертації відображені в двох індивідуальних монографіях – «Адміністративно-правове регулювання судової гілки влади: теорія і практика», «Адміністративно-правове забезпечення судової влади в Україні», 28 наукових статтях, із них сім – в іноземних виданнях, десяти тезах доповідей на науково-практичних конференціях та двох публікаціях, що додатково відображають результати дослідження.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, що містять 18 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації складає 399 сторінок. Робота містить список використаних джерел зі 563 найменувань на 58 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, а також щодо кількості публікацій, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження.

Розділ 1 «Юридична природа адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади» містить три підрозділи, в яких виявлено загальнонаукові засади та сформовано методологію адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

У *підрозділі 1.1 «Філософсько-правовий аналіз адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади»* на основі використання законів діалектики сформовано загальнонаукові засади адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

Виявлено, що предмет адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади базується на розумінні філософської категорії буття, що включає в себе категорії якісних і кількісних характеристик у цій сфері.

Діалектичний закон взаємного переходу кількісних змін у якісні став основою формування предмета наукового дослідження у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, який полягає в узагальненні множинних кількісних змін у цій сфері на сучасному етапі розвитку судочинства та у корінних, якісних змінах щодо належного функціонування судової гілки влади в результаті здійснення багатоактного, глибинного, еволюційного «стрибка», що в свою чергу зорієнтував автора на новітню оцінку явищ і процесів дійсності не тільки з боку якісного, але й кількісного підходу.

Здобувач доводить, що сутність у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади – це внутрішня складова такого забезпечення, що розкривається через виявлення внутрішньої природи, внутрішнього способу існування предметів і явищ суспільної дійсності щодо дотримання прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які не змогли вирішити свої суперечки самостійно чи за допомогою адміністративних засобів, або коли такого забезпечення потребує публічний інтерес держави і суспільства в цілому, тобто те, що становить собою джерело руху й розвитку предмета адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

Дисертант підкреслює, що поняття адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади базується на розкритті двох основних моментів: по-перше – аналізу переходу від суб'єктивного судження окремих суб'єктів адміністративного права щодо проблем адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади до об'єктивного механізму такого забезпечення; по-друге – формулювання ідеальної абстрактної моделі пізнання адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

У підрозділі 1.2 «*Методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади*» сформовано вчення про структуру, логічну організацію і методи побудови дисертації.

Здобувач доводить, що методи дослідження адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади – це способи пізнання суспільних відносин у сфері забезпечення специфічною публічною адміністрацією належних умов для здійснення судочинства суддями, захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які звернулися до суду.

Теорія адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади концептуально орієнтована на людину стосовно створення такої адміністративно-правової системи в зазначеній сфері, реалізація положень якої має призвести до довіри судовій гілці влади як провідному чиннику забезпечення прав, свобод і законних інтересів осіб, щоб рішення суддів були законними, гуманними і справедливими та підтримувалися переважною більшістю населення.

Дисертант вважає, що до складу методології адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади входять: філософсько-світоглядні підходи, які базуються на матеріалістичній теорії пізнання світу, діалектичній філософії, визнанні об'єктивних соціальних законів розвитку суспільства та можливості їх пізнання, здобуття істинних знань щодо них; усі відомі доступні наукові ідеї та теорії, доктринальні погляди вчених, правові звичаї, чинне вітчизняне законодавство і законодавство країн-учасниць ЄС, інший нормативний та емпіричний матеріал в аналізованій сфері; завдання, які стоять перед публічною адміністрацією та гіпотези щодо їх виконання, у результаті чого механізм адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади спроектований таким чином, щоб громадяни відчували істинну довіру до судової гілки влади як провідного чинника забезпечення їх прав, свобод і законних інтересів; сукупність загальних і спеціальних методів формування теорії адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади стосовно доведення висунутих гіпотез.

Загалом методологію адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади автор поділив на декілька стадій і етапів: перша стадія – розкриття об'єкта і предмета дослідження на основі філософських методів наукового пізнання; друга стадія – аналіз юридичної та іншої літератури відповідно до правових звичаїв, чинного вітчизняного законодавства та законодавства країн-учасниць ЄС; третя стадія – визначення основних завдань; четверта стадія – висунення гіпотез; п'ята стадія (основна) – безпосереднє використання системи загальних і формування спеціальних методів адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади стосовно доведення висунутих гіпотез, узагальнення висновків та практичних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства та адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

Підрозділ 1.3 «*Аналіз доктринальних положень адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади*» присвячено розкриттю наукових розробок вітчизняних вчених у цій сфері, формуванню на цій основі новітнього понятійного апарату.

На основі думок вчених-правників, які аналізували суміжну з нами проблематику дисертант виявив та узагальнив, що функціями адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади є заходи організаційного порядку, оперативне розпорядництво, інформаційно-аналітична діяльність, організація і ведення кадрової роботи, вирішення матеріальних проблем стосовно самостійності судів і недоторканності суддів, ресурсного забезпечення, розгляду звернень громадян. Адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади може здійснюватися через видання актів локальної та відомчої нормотворчості; формування внутрішньосистемних управлінських структур; проведення організаційних заходів з обговорення діяльності судово-управлінських і самоврядних структур; виконання організаційно-технічних операцій, пов'язаних із виданням індивідуальних правових актів; здійснення координації та контролю з іншими органами. Формами контрольної функції органів суддівського самоврядування стосовно ДСА вчені визначають: спільне прийняття рішень щодо організації роботи судів; звітування посадових осіб ДСА перед органами суддівського самоврядування; участь суддівського самоврядування у вирішенні кадрових питань в органах судової адміністрації; право з'їзду суддів висловити Голові ДСА недовіру.

Дисертант вважає, що слушними є такі пропозиції вчених щодо адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади: судово-правова реформа в Україні має відбуватися на базі науково обгрунтованої концепції, основою якої є єдність судової влади; органи суддівського самоврядування слід визнати спеціальними суб'єктами публічного управління – судовою адміністрацією; закріпити в законі про судоустрій норму, що стосується обов'язковості рішень самоврядних структур; визначити у кожному суді (всіх рівнів) відповідальну посадову особу апарату суду для зв'язків із громадськістю.

Уточнено понятійний апарат в системі адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, а саме: доступність до правосуддя визначено як природній стан організації і діяльності судової влади, що прямо чи опосередковано впливає на забезпечення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, задоволення публічного інтересу держави і суспільства.; інфраструктура судової гілки влади – це сукупність суб'єктів публічної адміністрації, які незалежно від своєї юридичної природи забезпечують її діяльність.

Визначено судове адміністрування як сукупність управлінського впливу, спрямованого на забезпечення необхідного рівня роботи судів і присяжних, належного функціонування органів правосуддя. Предметом судового адміністрування є повноваження щодо утвердження організаційно-штатної структури організації судових органів, відбір і призначення суддів і присяжних; адміністративно-правові аспекти кадрової роботи в системі судової влади; контрольно-наглядові повноваження Вищої ради правосуддя, ВККСУ, органів суддівського самоврядування; виявлення, аналіз й узагальнення судової практики; впровадження електронного суду, ведення судової статистики.

Розділ 2 «Теоретико-правові засади адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади» складається з трьох підрозділів і присвячений розкриттю правових основ адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

У підрозділі 2.1 «Об'єкт і предмет адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади» доведено, що у вузькому розумінні об'єктом адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади є надана конституційним правом реальність; конституційні положення про судову гілку влади є тим науковим простором, частиною об'єктивної реальності, у рамках якого буде проводитися дослідження, – об'єктом адміністративно-правового забезпечення.

Адміністративно-правове забезпечення, як вихідна категорія, характеризується такими рисами: є провідною категорією адміністративного права, що найбільш влучно розкриває юридичну природу динамічності адміністративного права в аналізованій сфері; є похідним від правового регулювання щодо здійснення публічною владою за допомогою всіх засобів владного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення й розвитку; за допомогою адміністративно-правового забезпечення відносини між суб'єктами адміністративного права набувають упорядкованої форми; має цілеспрямований характер, що спрямований на задоволення законних інтересів суб'єктів адміністративного права; складається з певних адміністративно-правових елементів.

Автор робить висновок, що адміністративно-правове забезпечення – це упорядкування, закріплення і розвиток публічною владою за допомогою всіх засобів адміністративного права суспільних відносин щодо створення нормами адміністративного права умов для здійснення судочинства, надання адміністративних послуг та охорони судової гілки влади від посягань на її незалежність.

У підрозділі 2.2 «Зміст і сутність адміністративно-правового забезпечення діяльності судової гілки влади» у тісному взаємозв'язку розкрито внутрішні й зовнішні чинники в аналізованій сфері.

Зміст адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади позитивно окреслюється межами: адміністративних процедур щодо створення, реорганізації та ліквідації судів; визначення адміністративно-правового статусу суддів; кадрової роботи в системі судочинства; заміщення вакантних посад працівників апарату суду, їх призначення та звільнення; адміністративно-правових аспектів навчання суддів (первинного та перепідготовки) й апарату суду; установлення меж повноважень суддів, які обіймають адміністративні посади; забезпечення адміністративного контролю у сфері організації судочинства; доступу до публічної інформації та взаємодії із засобами масової інформації; регулювання адміністративної діяльності Вищої ради правосуддя, ВККСУ, органів суддівського самоврядування; організації захисту суддів, охорони приміщень судів і підтримання в них правопорядку; особливостей заохочення й дисциплінарної відповідальності суддів і працівників апарату суду; забезпечення здійснення матеріально-технічних операцій у системі судової гілки влади; адміністративної відповідальності у сфері діяльності судів.

Доведено, що не належать до адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади питання безпосереднього здійснення судьями судочинства. Ці проблеми належать до галузей кримінального, цивільного, господарського та адміністративного процесу, провадження у справах про адміністративні правопорушення та відповідних галузей матеріального права – кримінального,

цивільного, господарського, митного, податкового, екологічного, земельного, сімейного.

Виявлено, що відповідно до філософії права сутність судової гілки влади, як матеріальної основи її адміністративно-правового забезпечення, полягає в тому, що призначення суду передбачає, що він перетворює суб'єктивний інтерес суб'єктів права на об'єктивну суспільну істину, підтверджену силою держави; провідним чинником правосуддя є заміна помсти постраждалого на об'єктивне судове рішення – перетворення суб'єктивного права осіб на об'єктивну істину; на судову гілку влади (суддів) покладається місія здійснювати правосуддя за «недосконалими» законами, причому ці закони обмежують варіативність прийняття рішення суддями в межах від «мінімуму» до «максимуму»; не мають суттєвого значення форми створення судів (процедури добору і призначення суддів) – головне, щоб після легалізації судді були дійсно незалежними від інших гілок влади та впливу приватних осіб («судове рішення – це власна справа судді-юриста»); судочинство ставить сторони в положення, коли вони мають доводити свої докази і правові підстави, а суддя, ознайомившись зі справою, має стати об'єктивним неупередженим арбітром; у виключних випадках для досягнення справедливого рішення суддя може приймати рішення в інтересах окремої особи, не дотримуючись формальних норм позитивного законодавства, користуючись нормами гуманного природного права («хороші закони дають державі квітнути, а вільна власність стає основою її блиску»).

Здобувачем зроблено висновок, що відповідно до філософії права сутність судової гілки влади як матеріальної основи адміністративно-правового забезпечення полягає в перетворенні суб'єктивного інтересу суб'єктів права (бажання помсти потерпілого) на об'єктивну суспільну істину, підтверджену силою держави, у межах недосконалих законів, у процесі змагальної процедури сторін, за повної незалежності від інших гілок влади та впливу приватних осіб.

У підрозділі 2.3 *«Поняття та принципи адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади»* розкрито загальні принципи адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади: поділу влади на законодавчу, виконавчу й судову; принцип верховенства права та правового закону; принцип здійснення судочинства виключно судами; принцип обов'язковості рішень судів; принцип незалежності й недоторканності суддів; принцип територіальності та спеціалізації судів, принцип інстанційності.

Отримав подальшого розвитку принцип верховенства права та правового закону стосовно того, що суб'єкти публічної адміністрації зобов'язані при забезпеченні діяльності суддів та органів правосуддя суворо дотримуватися законодавства, діяти виключно відповідно до другої формули правового регулювання «заборонено все крім того, що прямо дозволено законом», що відображено у статтях 6 та 19 Конституції України; публічна адміністрація судів має суворо дотримуватися адміністративних процедур і правил юридичної техніки; публічна адміністрація судової гілки влади зобов'язана всіма дозволеними законодавством засобами забезпечувати попередження та припинення протиправних посягань на права та законні публічні інтереси осіб, які звернулися до суду за

юридичним захистом, невідворотно притягувати винних у скоєнні правопорушень, що посягають на нормальне функціонування судової гілки влади, до юридичної відповідальності.

Розділ 3 «Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади» складається з чотирьох підрозділів, у яких розкрито обов'язки, права, правосуб'єктність і підстави адміністративної відповідальності суб'єктів адміністративного права в аналізованій сфері.

У підрозділі 3.1 *«Поняття та зміст адміністративно-правового статусу суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють адміністративно-правове забезпечення діяльності судової гілки влади»* охарактеризовано публічну адміністрацію, яка забезпечує незалежність судової гілки влади за ступенем владної компетенції, що поділяється на: 1) публічну адміністрацію, що здійснює виключно забезпечувальну функцію стосовно суддів та осіб, які звертаються до суду з метою юридичного захисту порушених прав (ДСА, Національна школа суддів України та апарат суду); 2) публічну адміністрацію, що поряд із забезпечувальною функцією судочинства має владні повноваження стосовно осіб, які порушують незалежність (Вища рада правосуддя, ВККСУ); 3) публічну адміністрацію, що має деякі владні повноваження щодо суддів (органи суддівського самоврядування та Президент України, як суб'єкт, який здійснює формальне призначення суддів).

Дисертант підкреслює, що в Україні функціонує розгалужена лінійно-функціональна система органів суддівського самоврядування, а саме: збори суддів, ради суддів, конференції суддів, з'їзд суддів України, які здійснюють свої повноваження через збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, Верховного Суду України; ради суддів відповідних судів; конференції суддів відповідних судів; Раду суддів України; з'їзд суддів України.

Зроблено висновок, що до компетенції органів суддівського самоврядування потрібно віднести питання добору і призначення суддів, притягнення їх до дисциплінарної відповідальності та відсторонення і звільнення суддів за негативними мотивами.

У підрозділі 3.2 *«Особливості адміністративно-правового статусу судді»* сформовано, що суддя – це висококваліфікований досвідчений юрист, який є громадянином України, що відповідно до Конституції та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» призначений суддею, займає штатну суддівську посаду в одному із судів України та здійснює правосуддя на професійній основі.

Доведено, що суддя має унікальний спеціальний адміністративно-правовий статус, який відрізняється від правового статусу інших суб'єктів адміністративного права. Першим провідним чинником є те, що суддя належить до судової гілки влади, яка є незалежною від законодавчої та виконавчої гілок влади, що захищає суддю від будь-якого впливу при прийнятті судового рішення; другим – інститут недоторканності судді.

Виявлено, що до суддів Вищою радою правосуддя може застосовуватися дисциплінарне стягнення за досить широке коло протиправних діянь щодо прямого порушення права осіб на справедливе і в розумні строки судочинство, порушення

норм процесуального права, порушення права осіб на захист, діянь, пов'язаних з особистою недисциплінованістю судді, здійснення чи непротидії корупційним діянням, низької кваліфікації. Іншими словами, коло протиправних діянь, за які суддя може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, є широким і таким, що потребує конкретизації.

У підрозділі 3.3 «Кадрове забезпечення діяльності судової гілки влади та адміністративна процедура призначення суддів» виявлено, що конституційні та адміністративні норми у сфері легалізації суддів приймаються синхронно (в єдиних нормативно-правових актах), перші мають матеріальний характер, а другі передбачають зовнішній процес їх упровадження.

Підкреслюється, що адміністративно-процедурні норми не стосуються внутрішнього боку реалізації конституційних норм щодо призначення суддів, а використовують їх як норми матеріального права.

Адміністративні процедури легалізації суддів базуються на принципах: а) чесності кандидатів у судді; б) високих моральних якостей кандидатів у судді; в) високих спеціальних здібностей і професійних знань кандидатів у судді; г) гарантування довічного терміну повноважень судді; д) призначення суддів самими суддями; ж) неприпустимості призначення тимчасових суддів.

Підрозділ 3.4 «Адміністративно-правовий статус апарату суду» присвячено адміністративним правам, обов'язкам і відповідальності посадових осіб апарату суду.

Доведено, що адміністративно-правовий статус керівника апарату суду – це сукупність його численних завдань, обов'язків і прав щодо організації забезпечення суддів усім необхідним для здійснення судочинства, організації матеріальних, технічних, охоронних та інших забезпечувальних функцій у суді.

Адміністративно-правовий статус помічника судді – це сукупність його правосуб'єктності, завдань, обов'язків і прав щодо допомоги судді в підготовці судових справ до розгляду, виконання інших законних доручень судді в поєднанні з професійними обмеженнями та спеціальною дисциплінарною відповідальністю.

Адміністративно-правовий статус секретаря судового засідання складається з його правосуб'єктності, обов'язків і прав щодо забезпечення діяльності судді шляхом розсилання копій процесуальних документів, перевірки наявності та належності оформлення всіх необхідних документів у справах, здійснення технічного фіксування судового процесу, ведення журналу судового засідання, перевірки наявності та з'ясування причин відсутності осіб, яких було викликано до суду.

Адміністративно-правовий статус судового розпорядника характеризується сукупністю його правосуб'єктності, обов'язків, прав і спеціальної дисциплінарної відповідальності щодо забезпечення представницької процедури в залі судового засідання (правопорядку під час судового засідання, правильного виконання своїх обов'язків щодо приведення до присяги перекладача, експерта та інших осіб, запрошення до зали судового засідання свідків інших учасників судочинства).

Розділ 4 «Механізм адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади» складається з чотирьох підрозділів, у яких розкрито правову динаміку адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

У підрозділі 4.1 *«Поняття та елементи механізму адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади»* виявлено, що адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади передбачено всіма видами джерел адміністративного права: Конституцією та іншими законами України; підзаконними нормативно-правовими актами, насамперед органів суддівського самоврядування; джерелами міжнародного права у сфері правосуддя; рішеннями Конституційного суду України, Верховного суду України, рішеннями Європейського суду з прав людини та рішеннями інших міжнародних судових установ.

Доведено, що до першої категорії об'єктів публічного управління належать судді, а також фізичні та юридичні особи, які беруть участь у судочинстві, або особи, які причетні до здійснення своїх повноважень у сфері судочинства, що отримують від суб'єктів публічного управління адміністративні послуги. При цьому суб'єкт публічного управління діяти владно щодо об'єкта публічного управління не вправі, він зобов'язаний забезпечити права і законні інтереси об'єкта – наприклад, створити всі передбачені законом умови для здійснення судочинства судьями, хоча тут є і винятки (наприклад, співробітник Служби судової охорони не тільки має право, але й зобов'язаний застосувати засоби адміністративного примусу щодо осіб, які заважають здійснювати судочинство, порушують громадський порядок в адміністративному приміщенні суду чи зазіхають на життя і здоров'я судді та інших відвідувачів суду). До другої категорії суб'єктів публічної адміністрації належать підпорядковані по службі посадові особи й органи суб'єктів публічного управління. У цьому випадку між ними виникають класичні імперативно-владні адміністративно-правові відносини.

Підрозділ 4.2 *«Адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення судової гілки влади»* присвячено аналізу суспільних відносин у сфері забезпечення судової влади, які виникають і здійснюються на основі норм адміністративного права.

Доведено, що об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення судової гілки влади є різноманітні нематеріальні та матеріальні блага, які забезпечують судьям нормальні умови для здійснення правосуддя, а також дії публічної адміністрації, пов'язані з цими благами. Фактичний зміст адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення судової гілки влади – це фактичні соціальні, політичні, економічні, конституційно-правові відносини, які отримали через опосередкування адміністративно-правових норм свою адміністративно-правову форму. У цьому випадку наявна незвична конструкція фактичного змісту правових відносин, коли юридичні відносини вищого щабля (конституційно-правові) постають об'єктивними відносинами вищого рівня, які знаходять своє адміністративно-правове спрямування в процесі розвитку конституційних відносин на основі норм адміністративного права.

Сформовано, що публічне суб'єктивне право у сфері забезпечення судової гілки влади – це право суддів вимагати від публічної адміністрації здійснення юридичних дій, спрямованих на створення нормальних умов для здійснення

судочинства, забезпечення недоторканності та незалежності, право фізичних і юридичних осіб вимагати від публічної адміністрації належних умов щодо надання їм адміністративних послуг у системі судової гілки влади, в поєднанні з правом публічної адміністрації ввести в дію апарат примусу в разі порушення зазначених положень. Юридичний обов'язок у сфері судової гілки влади – це необхідність публічної адміністрації здійснювати всі заходи щодо забезпечення суддям нормальних умов для здійснення судочинства, заходи, направлені на надання якісних адміністративних послуг фізичним і юридичним особам, зобов'язання всіх осіб не порушувати незалежність судів та відреагувати на законні вимоги уповноваженого суб'єкта публічної адміністрації в цій сфері.

Розкрито зміст адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення судової гілки влади як сукупність суб'єктивних публічних прав суддів і громадян та юридичних обов'язків публічної адміністрації, коли кожному суб'єктивному праву одного суб'єкта адміністративно-правових відносин кореспондується юридичний обов'язок іншого суб'єкта, і навпаки – з метою забезпечення суддів усіма засобами для здійснення судочинства, їх недоторканності, надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам.

Доведено, що у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади використовуються всі види юридичних фактів: 1) події, настання яких, як юридичних фактів, не залежить від волі суб'єктів адміністративного права (наприклад, повінь як стихійно лихо, що зобов'язує апарат суду застосувати всі заходи щодо збереження судових справ та іншої документації, яка перебуває в адміністративному приміщенні суду); 2) дії, що поділяються на: а) дії – як вольові акти поведінки публічної адміністрації, що мають свідомо-вольовий характер щодо забезпечення всіх умов для здійснення судочинства суддями та надання адміністративних послуг; б) бездіяльність – як пасивна поведінка громадян – відвідувачів суду.

У підрозділі 4.3 *«Форми діяльності публічної адміністрації щодо адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади»* розкрито зовнішні чинники адміністративної діяльності судової адміністрації.

Визначено, що підзаконні нормативно-правові адміністративні акти у сфері діяльності судової гілки влади – це форми адміністративної діяльності загального характеру специфічних суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюються у процесі підзаконної розпорядчої діяльності з метою забезпечення недоторканності суддів, надання фізичним і юридичним особам адміністративних послуг, з метою забезпечення функціонування судової гілки влади щодо конкретизації та деталізації спеціальних законів до стадії їх застосування.

Виявлено, що за суб'єктами видання на підставі чинного законодавства можна виділити такі основні форми адміністративних актів адміністративної діяльності публічного адміністрації у сфері забезпечення судової гілки влади: положення, інструкції, рішення органів суддівського самоврядування, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази ДСА. Вища рада правосуддя готує та ухвалює рішення, ухвали, протокольні ухвали. Голова Вищої ради правосуддя з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає

накази й розпорядження. Рішення Вищої ради правосуддя – це розпорядчі документи, що ухвалюються більшістю членів Ради, які беруть участь у засіданні в колегіальному порядку для розв’язання питань, що належать до їх компетенції. За юридичними властивостями рішення можуть бути нормативними й індивідуальними.

Підкреслюється, що обмеженим у цій сфері є застосування таких форм державного управління, як постанови Кабінету Міністрів України, накази центральних і місцевих органів виконавчої влади. Їх дія обмежується виключно питаннями забезпечення судової гілки влади всім необхідним для здійснення судочинства, при цьому будь-якими контрольними та іншими владними функціями органи виконавчої влади в цій сфері не можуть володіти.

Індивідуальні адміністративні акти у сфері судової гілки влади – це форми адміністративної діяльності персоніфікованого характеру специфічних суб’єктів публічної адміністрації, що здійснюється у процесі виконавчої діяльності з метою забезпечення недоторканності суддів, надання фізичним і юридичним особам адміністративних послуг, забезпечення функціонування судової гілки влади у цілому. До них належать: індивідуальні рішення Вищої ради правосуддя, укази Президента України, які мають індивідуальний характер, розпорядження Кабінету Міністрів України, рішення (звернення) органів суддівського самоврядування, накази ДСА та її територіальних управлінь, які мають індивідуальний характер.

У підрозділі 4.4 *«Методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення судової гілки влади»* розкривається адміністративний інструментарій досягнення ефективності адміністративно-правового забезпечення в аналізованій сфері.

Зроблено висновок, що методи адміністративної діяльності у сфері судової гілки влади – це засоби, способи та прийоми цілеспрямованого впливу спеціальних суб’єктів публічної адміністрації на основі реалізації адміністративно-правових норм на поведінку учасників адміністративно-правових відносин у сфері діяльності судової гілки влади з метою забезпечення недоторканності суддів, функціонування судової гілки влади в цілому, забезпечення права громадян на справедливе і гуманне правосуддя.

Виявлено, що методи забезпечення діяльності судової гілки влади за сферами спрямування суспільних відносин поділяються на: морально-етичні (заходи, пов’язані з вихованням, роз’ясненням і популяризацією серед громадян поваги до суду, як провідної соціальної цінності, в умовах функціонування державно-правової дійсності); соціальні (заходи, пов’язані зі створенням суддям та апарату суду комфортних умов для праці, побуту й відпочинку); економічні (заходи, пов’язані з фінансовим та іншим матеріальним забезпеченням суддів та апарату суду); адміністративні (класичні методи адміністративної діяльності суб’єктів публічної адміністрації, заходи заохочення, переконання й примусу; заходи інспектування та контролю).

З погляду спрямованості норм адміністративного права можна виділити такі методи: зовнішньо-організаційної діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення недоторканності суддів (кадрове забезпечення діяльності судів;

призначення суддів на адміністративні посади, контроль за діяльністю судів); внутрішньо-організаційної діяльності у сфері судоустрою (публічно-службові відносини в системі судоустрою; організація документообігу в судах; суддівське самоврядування; інформаційне та матеріально-технічне забезпечення).

Здобувач підкреслює, що з метою належної ефективності адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади використовуються всі класичні методи адміністративної діяльності судової адміністрації – заохочення, переконання і примусу (з урахуванням особливостей виконання законів у сфері діяльності судової гілки влади).

Розділ 5 «Напрямки вдосконалення адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади» складається з чотирьох підрозділів, що присвячено формуванню змін і доповнень до чинного законодавства щодо ефективного забезпечення судової влади на основі міжнародного й зарубіжного досвіду.

У підрозділі 5.1 «Міжнародні стандарти адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади» проаналізовано міжнародно-правові акти, які регулюють незалежність судової гілки влади.

Виявлено, що основними принципами незалежності судових органів, які були схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 р., є вихідні положення, які повинна забезпечити публічна адміністрація, – адміністративні засоби заохочення й переконання, а у разі необхідності – і примусу: необхідно домогтися, щоб державні та інші установи шанували незалежність судових органів; публічна адміністрація не має права сама здійснювати неправомірний вплив, тиск, погрози або втручання у здійснення судочинства суддями та має не допустити здійснення цього іншими особами. Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя (Перша світова конференція з незалежності правосуддя 1983 р.) визначила слідує: судді у процесі ухвалення рішень є незалежними не тільки від органів законодавчої та виконавчої влади, але й від органів суддівського самоврядування, жодна сила не може бути застосована з метою втручання в судовий процес, однак судді можуть колективно захищати свою незалежність; виконавчі органи мають гарантувати охорону і фізичний захист суддів і членів їх сімей; скарга на адресу судді має оформлюватися швидко і справедливо за відповідною процедурою; розгляд справ про звільнення з посади або дисциплінарне покарання судді відбувається судом або радою, що переважно складається з суддів та обирається ними.

Зроблено висновок, що Перша експертна комісія Міжнародної Асоціації суддів (1981 р.) сформулювала, що публічна адміністрація, у сфері адміністрування судової гілки влади, має вирішити два основних питання: проблему забезпечення суду матеріальними засобами, що є основою здійснення судом своїх функцій та проблему здійснення правосуддя. Судді мають обов'язково отримувати всі необхідні засоби (зокрема будівлі, меблі та бібліотеку, інформацію, наявність необхідного персоналу, секретарів і реєстраторів) для здійснення своїх функцій. Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені резолюцією 2006/23 Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 р., встановлюють, що публічна

адміністрація зі складу суддів має відстоювати та втілювати в життя принцип незалежності судових органів в його індивідуальному та колективному аспектах, зокрема від своїх колег по суду.

Виявлено, що Загальна (Універсальна) хартія суддів, ухвалена 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної асоціації суддів у Тайбей (Тайвань), визначила, що публічна адміністрація у своїй роботі має поважати та забезпечувати незалежність суду від інших гілок влади; не допускати будь-якого суспільного економічного чи політичного тиску на суддю. Зроблено висновок, що Пекінські тези щодо принципів незалежності суддів юридичної асоціації країн азійського та тихоокеанського регіону (LAWASIA) визначили, що судова система є однією з найцінніших інституцій у суспільстві та визначили завдання публічної адміністрації – забезпечити незалежність судів, одночасно визначивши, що обов'язком суддів є повага до цілей та функцій інших інститутів влади.

Підрозділ 5.2 «Передовий досвід адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади в країнах-учасниках Європейського Союзу» присвячено аналізу загальноєвропейським особливостям забезпечення судової гілки влади в деяких країнах-учасниках ЄС.

Виявлено, що Рекомендація № (94) 12 Комітету Міністрів Ради Європи рекомендує виконавчій владі держав забезпечити суддям незалежність, відстоювати авторитет суддів і повагу до суду, укомплектувати штати судів достатньою кількістю суддів, забезпечити фізичну безпеку суддів та охорону приміщень суду, застосовувати санкції проти осіб, які намагаються впливати на суддів; визначила обов'язки суддів діяти незалежно та бути захищеними від будь-якого стороннього впливу, здійснювати правосуддя неупереджено, спираючись на власну оцінку фактів і власне тлумачення закону. Відповідно до Європейської хартії про статус суддів вітчизняним законом мають бути прописані конкретні положення щодо незалежності суду, правореалізація яких лягає на плечі спеціальної публічної адміністрації. Вагомими проблемами, які вимагають рішення у цій сфері є забезпечення суддів усіма засобами, необхідними для належного виконання їх завдань. Спеціальні суб'єкти публічної адміністрації (органи суддівського самоврядування) мають стати єдиним джерелом призначення і розстановки суддів, а підставою підвищення суддів по службі мають бути результати їх практичної діяльності.

Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. сформовано рекомендації щодо незалежності та ефективності реалізації обов'язків суддів, зокрема: юрисдикція судді має поширюватися на будь-яку особу, зокрема на державні органи; судова влада має підтримувати конструктивні робочі відносини з установами та органами державної влади; виконавча влада має уникати критики судової гілки влади; вищі суди не повинні давати суддям вказівок щодо того, які рішення потрібно приймати в конкретних справах; виконавча влада має виділяти судам достатньо ресурсів, приміщень та устаткування, щоб вони могли функціонувати відповідно до стандартів; судді у своїй діяльності мають керуватися етичними принципами професійної поведінки.

Виявлено, що у Франції паралельно функціонують суди загальної юрисдикції та адміністративні органи, які здійснюють судові функції щодо контролю за діяльністю органів виконавчої влади та розглядають скарги фізичних і юридичних осіб на суб'єктів публічної адміністрації; усі посадові особи, які здійснюють судочинство, у Франції називаються магістрантами; магістранти мають дотримуватися певних правил поведінки, зокрема утримуватися від дій і заяв, які могли б перешкодити їх неупередженості щодо здійснення судочинства. Навчання магістрантів здійснюється у Французькій національній школі суддів на основі програм, що прививає кандидатам спільну правову культуру і єдине тлумачення права, ця школа є незалежною державною установою, діяльність якої забезпечується Міністерством юстиції. Судді є державними службовцями зі спеціальним статусом, призначення яких здійснюється безстроково спеціальною комісією Вищої ради магістратури, що складається з інших суддів та адміністрації суду. Судді не можуть бути відсторонені від посади, за винятком скоєння ними конкретних дисциплінарних проступків, які були доведені Національною судовою радою. Касаційний суд і державна рада постають як касаційна інстанція, при цьому вони виявляють не явне порушення закону, а наявність різного тлумачення одного і того ж закону різними судовими органами. Міністерство юстиції займається матеріально-технічним забезпеченням діяльності судів і судової системи, зокрема питаннями виплати заробітної плати та будівництва нових приміщень судів.

Особливостями адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади Польщі є те, що ця система складається із судів і трибуналів; суди створюються і ліквідуються Міністром юстиції за поданням Національної ради судів; судді призначаються президентом за поданням Національної ради юстиції безстроково; у польській судовій системі немає окремих господарських судів, а комерційні справи розглядаються комерційним підрозділом судів загальної юрисдикції.

Адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади Швеції полягає в тому, що судді призначаються урядом після спеціальної підготовки за пропозицією Ради суддів; кандидат у судді має відповідати жорстким критеріям (отримати юридичну освіту в навчальному закладі Швеції освітньо-кваліфікаційного рівня магістр, відпрацювати на посаді помічника судді або секретаря судового засідання не менш ніж два роки, після чого впродовж наступних восьми років проходити визначені законодавством випробування). Суддею апеляційного суду може бути призначений суддя не менш ніж з 20-річним стажем. У Швеції функціонує низка спеціальних судів, які врегульовують спеціальні відносини (земельні та екологічні суди; міграційні суди; за трудовими спорами; суд з патентних апеляцій; військовий суд), які мають однорівневу або дворівневу структуру. Забезпечення діяльності судової гілки влади здійснює Міністерство юстиції, безпосереднє адміністративно-правове забезпечення в судах здійснює Національна судова адміністрація.

Підрозділ 5.3 «Удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади» присвячено розвитку законодавства в цій сфері.

Виявлено, що в історичній ретроспективі в Україні адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади здійснювалось на основі Постанови Верховної

Ради України від 28 квітня 1992 р. № 2296-ХІІ «Про Концепцію судово-правової реформи», законів України від 15 грудня 1992 р. № 2862-ХІІ «Про статус суддів», від 7 лютого 2002 р. № 3018-ІІІ «Про судоустрій України», від 7 грудня 2010 р. № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів», до яких на певних етапах вносилися численні зміни й доповнення (зокрема, до останнього з них – за пропозиціями автора).

Акцентується увага, що новою епохою у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, зокрема, та правового регулювання, в цілому, є комплексний спеціальний Закон України від 2 липня 2016 р. № 1402-VIII «Про судоустрій та статус судів», який регулює суспільні відносини в аналізованій сфері. У його тексті відображено авторські положення стосовно виборності суддів на адміністративні посади (Додаток Г до дисертації).

Крім того, загальними позитивними й такими, що розроблені з урахуванням пропозицій автора, є такі положення аналізованого Закону: посилення повноважень Верховного Суду України; чітка деталізація підстав притягнення судді до дисциплінарної відповідальності та видів такої відповідальності; призначення членів Вищої ради правосуддя на конкурсній основі; значне розширення повноважень суддівського самоврядування; запровадження конкурсної процедури призначення суддів і введення моніторингу щодо життя суддів.

Дисертант акцентує увагу на окремих положеннях цього Закону, які на його погляд можуть призвести до негативних наслідків: ліквідація районних, міжрайонних, міських судів шляхом укрупнення, які будуть замінені окружними судами (що в умовах відсутності інфраструктури погіршить доступ до судочинства); невизначеність із судьями, призначеними строком на 5 років (приведе до кадрового «голоду» в судах та, як наслідок, погіршить доступ до судочинства, негативно вплине на строки розгляду справ та якість постановлених судових рішень); недосконалий механізм моніторингу способу життя судді (приведе до критики суддів та дасть можливість у такий спосіб впливати на них); можливість примусового переведення судді до іншого суду, в разі ліквідації судів, може застосовуватись як спосіб впливу на суддю (по суті є звуженням суддівської недоторканності).

Підрозділ 5.4 «Удосконалення адміністрування судової гілки влади» присвячено проблемам підвищення ефективності забезпечення адміністрування судової гілки влади.

Дисертантом підкреслено, що провідним фактором удосконалення у цій сфері є практика адміністративної діяльності судової публічної адміністрації судочинства, яка виявляється за індуктивним методом правового регулювання від фіксації одиничних ефективних заходів адміністрування суду до їх узагальнення та формування рекомендацій для використання всією судовою системою. Тобто перевірена імперативним досвідом успішна ефективна практика, а не теорія, є основою для вдосконалення в цій сфері. Головна мета судового адміністрування полягає в забезпеченні дійсної незалежності суддів, створення їм належних умов для справедливого здійснення судочинства та винесення законних, справедливих,

гуманних і соціально обґрунтованих рішень, які мають бути зрозумілими як для учасників процесів, так і для широкого загалу.

Здобувач вважає, що для виконання вищезазначеного мають бути вирішені такі завдання: зведення до мінімуму обсягу суто адміністративних функцій, які виконуються суддями; створення та впровадження стандартів адміністрування суду; забезпечення максимальної доступності суду для користувачів і відвідувачів; визначення та впровадження показників діяльності публічної адміністрації у сфері судової гілки влади; підвищення ефективності діяльності суб'єктів суддівської адміністрації; підвищення довіри суспільства до судової гілки влади та зміцнення авторитету суду; забезпечення високого професійного та морально-етичного статусу суддів, апарату суду, посадових осіб ДСА, Вищої ради правосуддя, ВККСУ; забезпечення їх матеріальними, фінансовими ресурсами та соціальним забезпеченням; доступність громадян до правосуддя та надання адміністративних послуг в системі судової гілки влади; розроблення та впровадження системи електронного суду.

Сформовано, що до показників, які позитивно характеризують адміністративну діяльність судової гілки влади, слід віднести: а) максимальний рівень задоволення користувачів діяльністю судової гілки влади; б) доступність адміністративних послуг у судах; в) проведення роз'яснювальної роботи щодо забезпечення недоторканності суддів як первинного завдання і найвищої цінності в системі судової гілки влади; г) високий рівень якості постановлених судових рішень; д) наявність значної частини справ, які закінчилися примиренням сторін; е) мінімальну тривалість вирішення справ; ж) значний рівень задоволення суддів і працівників судового апарату своєю професійною діяльністю; з) ефективне інформаційне забезпечення діяльності судової гілки влади; і) прозорість адміністративної діяльності судів та автоматичного розподілу справ; й) ефективність виконання судових рішень; ї) надійність і доступність судових архівів.

Критеріями оцінювання діяльності суддів мають стати: а) оцінювання своєї діяльності самим суддею; б) опитування учасників процесу щодо якості організованого суддею процесу; в) висновки незалежних експертних груп, що базуються на статистичних відомостях щодо навантаження на суддю, кількості скасованих рішень та наявності обґрунтованих скарг на суддю; г) статистичні дані щодо строків та якості розгляду судових справ; д) думки суддів, що перебувають на адміністративних посадах, і загальних зборів відповідного суду щодо поза процесуальної поведінки судді.

Визначено додаткові вимоги до посадових осіб апарату суду: відповідна вища освіта (у більшості випадків – юридична), практичний досвід юридичної діяльності, уміння працювати з електронними ресурсами в системах, високі морально-етичні якості (ввічливість, уважність, доброзичливість, чесність, старанність, відповідальність; комунікабельність; уміння управляти конфліктами), постійний професійний розвиток – самоосвіта, семінари, конференції, тренінги, постійне підвищення кваліфікації, комп'ютерної грамотності, складання правових документів.

Виявлено, що напрямки покращення адміністративної діяльності ДСА – це запровадження стратегічного планування діяльності судової гілки влади, впровадження сучасних технологій у судовий процес (зокрема системи відеоконференцзв'язку), удосконалення системи електронного діловодства суду, запровадження можливості електронного контролю учасників процесу та громадян за процедурою автоматичного розподілу справ, посилення фінансових гарантій незалежності судової системи.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації здійснено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, що втілилось у відповідну теорію, яка розв'язує важливу науково-прикладну проблему в галузі адміністративного права й може бути використана з метою забезпечення гуманного та справедливого судочинства в процесі правотворчості, правозастосовної та правоохоронної діяльності суб'єктів владних повноважень.

До основних висновків і рекомендацій щодо наукового та практичного використання отриманих результатів можна віднести такі:

1. Виявлено, що діалектичний закон взаємного переходу кількісних і якісних змін є основою для формування більшості положень у сфері правових відносини між публічною адміністрацією, судьями й особами, які звернулись до суду, через виявлення й узагальнення множинних кількісних змін на сучасному етапі розвитку судочинства й корінних, якісних змін стосовно належного функціонування судової гілки влади в результаті здійснення глибинного, еволюційного та революційного «стрибка», який дозволяє аналізувати зміст і сутність, виявити внутрішні та зовнішні складові такого забезпечення, тим самим з'ясувати юридичну природу існування предметів і явищ суспільної дійсності щодо забезпечення прав, свобод і законних інтересів осіб, які не змогли вирішити свої суперечки самостійно чи за допомогою адміністративних засобів, або коли такого забезпечення потребує публічний інтерес держави і суспільства в цілому, тобто те, що становить собою джерело руху й розвиток адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади.

2. Здійснено аналіз і систематизацію доктринальних розрізнених положень стосовно адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади за критерієм ієрархічної побудови найбільш вагомих інститутів адміністративного права: понятійний апарат, функції, форми і методи адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади та напрямки вдосконалення діяльності публічної адміністрації в цій сфері. У результаті виявлено слушні пропозиції вчених щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, зокрема стосовно того, що судово-правова реформа в Україні має відбуватися на базі науково обґрунтованої концепції єдності судової влади, визнання органів суддівського самоврядування спеціальними суб'єктами публічної адміністрації, гласності у призначенні суддів, обов'язковості виконання рішень органів суддівського самоврядування.

3. Доведено, що до складу методології адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади входять: філософсько-світоглядні підходи, які базуються на матеріалістичній теорії пізнання світу, діалектичній філософії, визнанні об'єктивних соціальних законів розвитку суспільства та можливості їх пізнання, набуття істинних знань щодо них; усі відомі доступні наукові ідеї та теорії, доктринальні погляди вчених, правові звичаї, чинне вітчизняне законодавство і законодавство країн-учасниць ЄС, інший нормативний та емпіричний матеріал в аналізованій сфері; завдання, які стоять перед публічною адміністрацією та гіпотези щодо їх виконання, в результаті чого механізм адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади спроектовано таким чином щоб зміцнити авторитет судової гілки влади, а громадяни відчували реальну довіру до неї, як провідного чинника забезпечення їх прав, свобод і законних інтересів; сукупність загальних і спеціальних методів формування теорії адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади стосовно доведення висунутих гіпотез.

4. Виявлено, що об'єктом адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади в широкому розумінні є суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення публічною адміністрацією належних умов для здійснення правосуддя, надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам у системі судової гілки влади; у вузькому розумінні – це конституційно-правові норми, що визначають теоретико-правові засади функціонування судової гілки влади.

5. Доведено, що за змістом адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади є системою норм адміністративного права, основоположних засад (концепцій, доктрин і принципів правового регулювання), адміністративно-правових відносин та адміністративного інструментарію (форм і методів адміністративної діяльності та адміністративних процедур), які у сукупності формують комплексний інститут адміністративного права, що наповнений численними вертикальними і горизонтальними зв'язками, поєднує однорідні суспільні відносини.

6. Сформовано поняття адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади як цілеспрямованого нормативно-організаційного впливу норм адміністративного права, які розвивають та уточнюють конституційні норми, що визначають теоретико-правові засади функціонування судової гілки влади з метою створення належних умов для забезпечення суддями прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, публічного інтересу держави й суспільства в цілому. Виявлено, що провідним внутрішнім чинником адміністративно-правового забезпечення діяльності судової гілки влади є досягнення дійсної незалежності судової гілки влади (політичної, матеріальної, управлінської, організаційної) та недоторканості суддів, які здійснюють правосуддя.

7. Виявлено, що провідними суб'єктами публічної адміністрації, які забезпечують адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади, є Вища рада правосуддя, органи суддівського самоврядування, ВККСУ, Національна школа суддів України, Президент України (як суб'єкт, який здійснює формальне призначення суддів), ДСА.

8. Розкрито зміст і поняття адміністративно-правового статусу судді як системи адміністративно-правових елементів, які визначають місце і роль висококваліфікованого, досвідченого та патріотично налаштованого юриста щодо призначення його суддею, прийняття ним присяги, проходження кар'єри та звільнення з посади судді, що складається з обсягу правосуб'єктності, компетенції (обов'язків і прав), незалежності й недоторканності та спеціальної дисциплінарної відповідальності, яка за своєю сутністю має адміністративні ознаки.

9. Доведено, що кадрове забезпечення судової гілки влади у правовому аспекті відображає об'єктивні засади та нормативне закріплення правил, на основі норм адміністративного права, шляхом уточнення форм і методів адміністративної діяльності та адміністративних процедур з метою формування та забезпечення функціонування професійного і патріотично налаштованого кадрового складу органів судової влади. Виявлено, що адміністративні процедури у сфері судової гілки влади, які регулюють питання призначення суддів, здійснюються на основі матеріальних норм конституційного права, що уточнюються та знаходять свій процесуальний розвиток в нормах адміністративного права, приймаються синхронно (в єдиних нормативно-правових актах), перші мають матеріальний характер, а другі передбачають зовнішній процес їх впровадження та складаються з сукупності етапів, стадій і дій публічної адміністрації.

10. Доведено, що апарат суду – це суб'єкти публічної адміністрації (державні службовці та працівники патронатної служби), які належать до системи судової гілки влади, однак безпосередньо не здійснюють судочинство, а забезпечують належні умови для здійснення ефективного судочинства суддями, надають фізичним і юридичним особам, які звернулися до суду, якісні адміністративні послуги, здійснюють внутрішньо-організаційну роботу в судах відповідно до законодавства про судоустрій та державну службу.

11. Виявлено, що механізм адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади здійснюється через норми адміністративного права та їх зовнішнє вираження – джерела адміністративного права, публічну адміністрацію (насамперед органи суддівського самоврядування), принципи діяльності публічної адміністрації, адміністративно-правові відносини, форми, методи та індивідуальні акти щодо забезпечення незалежності судової гілки влади та адміністративні процедури в цій сфері.

12. Встановлено, що об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади є, по-перше, нематеріальні особисті блага – життя і здоров'я суддів, їх честь, гідність, недоторканність, безпека та інше; по-друге, матеріальні речі, які забезпечують суддям нормальні умови для здійснення правосуддя (адміністративне приміщення, зала судового засідання, службовий кабінет, канцелярія, фінансова система нарахування та виплати зарплати суддям); по-третє, судові документи (судові справи, документація канцелярії, документація апарату суду, статистичні відомості); по-четверте, результати творчої діяльності (науково-практичні рекомендації стосовно застосування законодавства); по-п'яте, дії суб'єктів публічної адміністрації, пов'язані з вищезазначеними цінностями, направлені на забезпечення

суддів усіма засобами та умовами для здійснення правосуддя, забезпечення їх недоторканності.

13. Доведено, що форми діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення судової гілки влади – це зовнішньо виражена адміністративна діяльність спеціальних суб'єктів публічної адміністрації, яка здійснюється в рамках режиму законності та їх компетенції для досягнення мети адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, забезпечення недоторканності суддів, надання особам адміністративних послуг у системі судової гілки влади та її загального функціонування. До форм діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення судової гілки влади належать: видання підзаконних нормативно-правових та індивідуальних адміністративних актів (положень, інструкцій, рішень органів суддівського самоврядування та Вищої ради правосуддя, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів ДСА), надання публічною адміністрацією адміністративних послуг, укладення адміністративних договорів із метою забезпечення ефективності діяльності судової гілки влади, вчинення інших юридично значущих адміністративних дій (реєстрація документів у канцелярії суду, фіксація процесу судового засідання та ін.), здійснення матеріально-технічних операцій (ведення суддівського дос'є, використання технічних засобів, фінансування судової гілки влади, забезпечення судів приміщеннями).

14. Доведено, що методи адміністративної діяльності у сфері судової гілки влади – це засоби, способи та прийоми цілеспрямованого впливу спеціальних суб'єктів публічної адміністрації на основі реалізації адміністративно-правових норм на поведінку учасників адміністративно-правових відносин у сфері діяльності судової гілки влади з метою забезпечення незалежності й недоторканності суддів, функціонування судової гілки влади в цілому, забезпечення права громадян на справедливе й гуманне правосуддя. Виявлено, що адміністративний контроль у сфері діяльності судової гілки влади – це діяльність специфічної публічної адміністрації (органів суддівського самоврядування, Вищої ради правосуддя, ВККСУ, суддів, які перебувають на адміністративних посадах) щодо перевірки відповідності їх адміністративної діяльності із забезпечення недоторканності суддів, реалізації прав громадян на справедливе та гуманне судочинство, перевірки виконання службових обов'язків посадовими особами апарату суду, ДСА, судьями, які перебувають на адміністративних посадах, з широкого кола питань, але які безпосередньо не стосуються здійснення правосуддя судьями, однак, за умови розуміння, що будь-яке адміністративне втручання у здійснення правосуддя судьями є неприпустимим.

15. Зроблено висновок, що об'єктивно потребує конкретизації перелік діянь судді, які визнаються протиправними і є підставою для притягнення їх до дисциплінарної відповідальності: порушення права фізичних і юридичних осіб на справедливе гуманне судочинство; умисне порушення матеріальних і процесуальних норм права, правил суддівської етики та антикорупційного законодавства; допущення конфлікту інтересів або недоброчесної поведінки в побуті. Доведено невиваженість пропозиції щодо надання права на звернення зі скаргою (заявою) на суддю, яка може мати наслідком дисциплінарну

відповідальність судді, а необмежений потік звернень може призвести до паралічу роботи суддів, які будуть перевантаженими питаннями свого захисту, а не здійсненням судочинства.

16. Виявлено, що міжнародні акти про незалежність судової гілки влади вимагають, щоб судді у процесі прийняття рішень були незалежними не тільки від органів законодавчої та виконавчої влади, але й від органів суддівського самоврядування; органи виконавчої влади мають гарантувати охорону й фізичний захист суддів і членів їх сімей; дисциплінарне покарання на суддю може накладатися тільки органом, більшість якого складається із суддів; публічна адміністрація має забезпечити суддів усіма матеріальними засобами для здійснення судочинства (судді мають отримувати всі необхідні засоби – будівлі, меблі та бібліотеку, інформацію, наявність необхідного персоналу, секретарів і реєстраторів); органи виконавчої влади не мають допускати будь-якого суспільного економічного чи політичного тиску на суддю.

17. Виявлено передовий досвід адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади в деяких країнах-учасниках Європейського Союзу (Литви, Польщі, Франції, ФРН, Швеції) стосовного того, що судді призначаються на посаду безстроково з вузького кола юристів освітньо-кваліфікаційного рівня магістр на основі подання органів суддівського самоврядування за умови попередньої роботи на посаді помічника судді та тривалого додаткового стажування і навчання (близько 10 років), кандидати на посаду судді проходять навчання в національних школах суддів на основі програм, що прививають їм високу правову культуру і стандарти єдиного тлумачення права; Міністерство юстиції займається матеріально-технічним забезпеченням діяльності судів і судової системи, зокрема питаннями виплати заробітної плати суддям і будівництва нових приміщень судів; національні судові адміністрації здійснюють безпосереднє адміністративно-правове забезпечення в судах.

18. Удосконалено законодавство у сфері адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, зокрема щодо: виборності суддів на адміністративні посади, посилення повноважень Верховного Суду України стосовно розгляду, перегляду справ щодо неоднакового застосування норм матеріального чи процесуального права; конкретизації переліку підстав притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності та видів такої відповідальності; призначення суддів, членів Вищої ради правосуддя, апарату судів на конкурсній основі.

19. Доведено, що шляхами підвищення ефективності адміністративної діяльності судової гілки влади є: посилення незалежності суддівського самоврядування; розроблення концепції високоефективної роботи суду; чітке бачення цілей та стратегічне планування адміністрування суду, при цьому стратегічний план розвитку адміністрування суду має розроблятися саме судовою гілкою влади, він має бути реалістичним і включати взаємопов'язані сфери конкретних дій; ефективна організація судових процесів; сучасне управління інформаційними технологіями та запровадження цих технологій у роботі суду; навчання, підвищення кваліфікації та професійний розвиток, управління персоналом; забезпечення судів належними ресурсами, бюджетним фінансуванням,

матеріально-технічним забезпеченням; налагодження тісного спілкування суду з громадськістю, зокрема шляхом організації роботи прес-служби суду із залученням до цієї роботи журналістів, висвітлення позитивної роботи суду в засобах масової інформації та в мережі Інтернет, проведення днів відкритих дверей у суді, проведення конференцій, радіо- та теле- передач з актуальних тем, публікацій у засобах масової інформації, допуску журналістів на судові засідання, відкриття сторінки суду в соціальних мережах; максимальне використання інновацій у роботі суду; створення часових нормативів для суддів – введення обліку використаного часу; посилення тісної співпраці голови суду з апаратом суду; налагодження внутрішньої комунікації в суді; оптимізація роботи апарату суду шляхом створення відповідних відділів, відповідальних за кожен напрямок роботи суду; підвищення рівня обслуговування громадян в суді шляхом створення сектору по роботі з громадянами; забезпечення прозорості при автоматичному розподілі справ; створення механізму заохочення працівників апарату суду; постійна статистична обробка та аналіз судового навантаження, якості розгляду справ, дотримання строків розгляду справ, із доведенням цієї інформації як до працівників апарату, так і до громадськості; удосконалення адміністрування служби судових розпорядників; організаційно-правове забезпечення служби судової охорони; використання механізмів Міжнародної Асоціації судової адміністрації та Української асоціації сприяння розвитку судового адміністрування; розроблення й затвердження вітчизняних стандартів щодо підготовки фахівців-юристів освітньо-кваліфікаційного рівня магістр за спеціалізацією «судовий адміністратор».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Іванищук А. А. Адміністративно-правове регулювання діяльності судової гілки влади: теорія і практика. Монографія. Київ: Університет Україна, 2014. 356 с.
2. Іванищук А. А. Адміністративно-правове забезпечення судової влади. Монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2015. 443 с.

Публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Іванищук А. А. Поняття об'єкту адміністративно-правового регулювання у сфері судової гілки влади. *Форум права*. 2012. № 4. С. 399-403. URL: <http://forumprava.pp.ua/files/FP-2012-4/Ivanyschuk%20A.%D0%90.-399-403.pdf>.
2. Іванищук А. А. Адміністративно-правові аспекти незалежності суддів в ФРН. *Науковий вісник Херсонського державного університету*: серія: Юридичні науки. 2013. Випуск 1. С. 59-61.
3. Іванищук А. А. Філософсько-правовий аналіз адміністративно-правового регулювання судової гілки влади. *Митна справа*. 2013. № 4 (88). С. 264-269.
4. Іванищук А. А. Нормативне регулювання судової гілки влади: адміністративно-правові аспекти. *Форум права*. 2013. № 1. С. 355-358. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_1_62.pdf.
5. Іванищук А. А. Незалежність суддів як провідний чинник адміністративно-правового регулювання судової гілки влади. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*: серія: Право. 2013. Вип. 22, ч. 1, т. 2. С. 157-159.

6. Іванищук А. А. Міжнародний політичний суд: обґрунтування створення. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2013. Вип. 60. С. 396-399.
7. Іванищук А. А. Адміністративна процедура призначення на посаду судді вперше. *Юридична Україна*. 2013. № 7. С. 20-23.
8. Іванищук А. А. Сутність адміністративно-правового регулювання у сфері судової гілки влади. *Митна справа*. 2013. № 3, ч. 2, кн. 1. С. 288-292.
9. Іванищук А. А. Поняття форми діяльності публічної адміністрації у сфері адміністративно-правового регулювання діяльності судової гілки влади. *Митна справа*. 2013. № 5 (89), ч. 2, кн. 2. С. 332-336.
10. Іванищук А. А. Кадрове забезпечення судової гілки влади. *Вісник господарського судочинства*. 2013. № 5. С. 46-52.
11. Іванищук А. А. Поняття адміністративно-правового регулювання судової гілки влади. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2013. № 2. С. 72-77.
12. Іванищук А. А. Адміністративно-правові відносини у сфері регулювання діяльності гілки влади. *Науковий вісник Херсонського державного університету: серія: Юридичні науки*. 2013. Вип. 4. С. 33-35.
13. Іванищук А. А. Елементи і поняття механізму адміністративно-правового регулювання діяльності судової гілки влади. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2013. № 4. С. 69-73.
14. Іванищук А. А. Методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення судової влади в Україні. *Митна справа*. 2013. № 3, ч. 2, кн. 2. С. 301-306.
15. Іванищук А. А. Предмет адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади. *Митна справа*. 2014. № 4, кн. 1. С. 163-168.
16. Іванищук А. А. Європейські стандарти адміністративно-правового регулювання судової гілки влади. *Митна справа*. 2014. № 1 (91), ч. 2, кн. 2. С. 332-336.
17. Іванищук А. А. Адміністративно-правовий статус керівника апарату суду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Право*. 2014. Вип. 21. С. 256-258.
18. Іванищук А. А. Особливості методів адміністративного примусу у сфері регулювання судової гілки влади. *Інформація і право. Науковий журнал*. 2014. № 2 (11). С. 34-37.
19. Іванищук А. А. Особливості адміністративно-правового статусу судді. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5, ч. 2. С. 138-143.
20. Іванищук А. А. Адміністративно-правовий статус помічника судді. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Том 15. С. 146-150.
21. Іванищук А. А. Не правові закони у діяльності судової влади. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. №1. С. 93-97.

Публікації у наукових виданнях інших держав та прирівняних до них:

22. Іванищук А. А. Административные услуги в сфере судебной власти. *Право и политика*. 2012. № 2. С. 95-97. (Киргизия).
23. Іванищук А. А. Международные стандарты административно-правового регулирования судебной ветви власти. *Право и политика*. 2012. № 3. С. 111-114. (Киргизия).
24. Іванищук А. А. Halunko V. International political court: creation arguments. *European Applied Sciences*. 2013. № 4-2. С. 151-153. (ФРН).
25. Іванищук А. А. Зміст адміністративно-правового регулювання діяльності судової гілки влади. *Адміністративне право і процес*. 2013. №1 (3). С. 136-146. (Україна).
26. Іванищук А. А. Административно-правовое регулирование судебной власти: проблемы теории. *legea și Viața*. 2013. № 11-4. С. 48-51. (Молдова).
27. Іванищук А. А. Административно-правовой статус секретаря судебного заседания и судебного распорядителя в Украине. *Право и политика*. 2015. № 2. С. 134-139. (Киргизия).
28. Іванищук А. А. Независимость судебной власти в процессе реорганизации судов. *Право и Закон*. 2016. № 3. С. 107-112. (Киргизия).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

29. Іванищук А. А. The about reasoning the necessity of creation the international political court. *Актуальні проблеми правознавства: тези доповіді науково-практичної конференції: (Київ, 2013)*. Херсон: Університет Україна, 2013. С. 9-12.
30. Іванищук А. А. Контроль як метод адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері регулювання судової гілки влади. *Адміністративний процес: сучасний стан та шляхи вдосконалення: матеріали круглого столу (Запоріжжя, 2013)*. Запоріжжя: КПУ, 2013. С. 50-52.
31. Іванищук А. А. Особливості методів адміністративного примусу у сфері регулювання судової гілки влади. *Актуальні проблеми правознавства у сфері інформаційного суспільства: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 2014)*. Київ: Університет Україна, 2014. С. 34-37.
32. Іванищук А. А. Удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення судової влади в Україні. *Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення: матеріали другої звітної міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2014)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2014. С. 82-85.
33. Іванищук А. А. Сущность административно-правового регулирования судебной ветви власти. *Проблемы и перспективы современного права: международная научно-практическая конференция (Уфа, 2014)*. Уфа: Башкирский государственный университет, 2014. С. 9-10.
34. Іванищук А. А. Деякі принципи адміністративно-правового забезпечення судової влади в Україні. *Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 2015)*. Харків: Асоціація аспірантів-юристів, 2015. С. 37-39.

35. Іванищук А. А. Деякі доктринальні положення адміністративно-правового забезпечення судової влади в Україні. *Публічне адміністрування в сфері внутрішніх справ*: матеріали круглого столу (Київ, 2015). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 21-24.

36. Іванищук А. А. Особливості об'єкту адміністративно-правового забезпечення судової влади в Україні. *Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення*: матеріали другої звітної Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2015). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 32-36.

37. Іванищук А. А. Особливості змісту адміністративно-правового забезпечення судової влади в Україні. *Наукові дослідження сучасного законодавства України прогрес юридичної науки XXI століття*: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 2015). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2015. С. 45-48.

38. Іванищук А. А. Проблеми кадрового забезпечення діяльності судової гілки влади. *Пріоритетні проблеми реформування системи законодавства України*: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 2015). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2015. С. 56-60.

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації:

39. Іванищук А. А. Адміністративно-правове регулювання. Галуцько В. В., Олефір В. І., Гридасов Ю. В. та ін. Адміністративне право України: у 2-х т.: підручник, Т. 1: Загальне адміністративне право. Академічний курс. Київ: ХМД, 2013. С. 317-381.

40. Іванищук А. А. Поняття та зміст адміністративно-правового регулювання. Олефір В. І., Галуцько В. В., Короєд С. О. та ін. Правознавство. Випускний курс: навчальний посібник. Київ: Університет Україна, 2013. С. 83-86.

АНОТАЦІЯ

Іванищук А. А. Адміністративно-правове забезпечення судової влади в Україні. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», 2017.

У дисертації виявлено філософсько-правову природу, розкрито методологію адміністративно-правового аналізу забезпечення судової влади. Здійснено комплексний доктринальний аналіз положень адміністративно-правового забезпечення судової влади.

Виявлено спеціальні принципи адміністративно-правового забезпечення судової влади. Удосконалено наукове розуміння спеціального адміністративно-правового статусу судді. З'ясовано механізм адміністративно-правового забезпечення судової влади, зміст адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення судової гілки влади.

Розкрито адміністративно-правову природу переваг і недоліків інституту суддівського досьє як провідної форми матеріально-технічної операції адміністративної діяльності публічної адміністрації, а також проблему методу заохочення в діяльності судової влади. Сформовано поняття дисциплінарної відповідальності судді.

Отримав подальшого розвитку передовий загальноєвропейський досвід адміністративно-правового забезпечення судової влади та окремих країн-учасниць ЄС. Удосконалено законодавство у сфері адміністративно-правового забезпечення судової влади, організаційно-правові чинники адміністрування судової гілки влади.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, адміністрування судової влади, Вища рада правосуддя, недоторканність суддів, незалежність судової влади, принцип верховенства права, публічна адміністрація, суд, суддя, судова адміністрація, судова влада.

АННОТАЦИЯ

Иванищук А. А. Административно-правовое обеспечение судебной власти в Украине. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право. – Открытый международный университет развития человека «Украина», 2017.

В диссертации выявлена философско-правовая природа, раскрыта методология административно-правового анализа обеспечения судебной власти. Осуществлен комплексный доктринальный анализ положений административно-правового обеспечения судебной власти.

Определены специальные принципы административно-правового обеспечения судебной власти. Усовершенствовано научное понимание специального административно-правового статуса судьи. Выяснен механизм административно-правового обеспечения судебной власти, содержание административно-правовых отношений в сфере обеспечения судебной ветви власти.

Раскрыто административно-правовую природу преимуществ и недостатков института судейского досьє как ведущей формы материально-технической операции административной деятельности публичной администрации, а также проблему метода поощрения в деятельности судебной власти. Сформировано понятие дисциплинарной ответственности судьи.

Получил дальнейшее развитие передовой общеевропейский опыт административно-правового обеспечения судебной власти и отдельных стран-участниц ЕС. Усовершенствовано законодательство в сфере административно-правового обеспечения судебной власти, организационно-правовые факторы администрирования судебной ветви власти.

Ключевые слова: административно-правовое обеспечение, администрирование судебной власти, Высший совет правосудия, неприкосновенность судей, независимость судебной власти, принцип верховенства

права, публичная администрация, суд, судья, судебная администрация, судебная власть.

SUMMARY

Ivanyshchuk A. A. Administrative and legal support of the judiciary in Ukraine. – *The manuscript.*

The thesis for the degree of Doctor of Law, specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – Open International University of Human Development “Ukraine”, 2017.

The thesis presents a theoretical generalization and new solution of scientific problems of administrative and legal support of the judiciary, which is embodied in the relevant theory for solving important scientific problem administrative law. This theory can be used to ensure humane and fair trial in the process of lawmaking, law enforcement and law enforcement government entities. Scientific novelty of the results is the first comprehensive research in the administrative and legal support of the judiciary.

Moreover, it has been conduct complex doctrinal analysis of the administrative and legal support of the judiciary. It has been identified special principles of administrative and legal support of the judiciary, as the fundamental starting principles, ideas, provisions of special public administration for ensuring appropriate conditions for the administration of justice of administrative services to individuals who applied to the judiciary. There are such principles: the principle of priority to ensure public administration proper conditions for judges.

Furthermore, it has been improved scientific understanding of the special administrative legal status of judges, which is a unique social formation. It is significantly different from other subjects of the legal status of administrative law. The first leading factor in its specificity is the institution of judicial independence in particular and the entire judiciary in general and the legislature executive and illegal influence of any other person, the second is the immunity institution of judges. It has been improved scientific understanding of administrative and legal status of the officers of the court staff.

Moreover, it has been determined that the mechanism of administrative and legal support of the judiciary is a set of specific remedies functioning administrative and legal support of the judiciary to ensure its independence. As a result, all judges create conditions for fair and humane justice for complete domination of the rule of law. It has been found out the content of administrative and legal relations in the judiciary sphere as a form of social interaction of special public administration and public facilities.

Furthermore, it has been analyzed the forms of administrative activity of public administration in judiciary. It has been proved that the conduct of the judicial dossier is a

leading logistics maintenance tasks to ensure the collection. It has been proved that the awarding of court staff diploma best employee is a special promotional method of administrative law.

Moreover, it has been improved scientific understanding of the fundamental principles of judicial independence as assumptions that should provide the public administration - administrative incentives, persuasion and, if necessary, without coercion and attempts to influence the administration of justice by judges and prevent the implementation of others. It has been formulated the concept of disciplinary responsibility of judges, as a kind of special disciplinary responsibility (administrative in nature) which is imposed on by judicial authorities for violating the rights of natural persons and entities in a fair and humane justice, violations of substantive and procedural law, rules of judicial ethics and anti-corruption legislation, approval conflict of interest or improper behavior at home.

Furthermore, it has been improved legislation on administrative and legal support of the judiciary, in particular as regards the election of judges to administrative positions electing judges to administrative positions, strengthening the administrative capacity of the Supreme Court of Ukraine. It has been improved organizational and legal factors of judiciary administering on the introduction of a proper level of independence of the judicial authorities. It has been got a further development of the subject of administrative and legal support of the judiciary.

The essence of administrative and legal support of the judiciary is a system of internal characteristics of administrative legal relations to ensure effective access to justice for individuals and businesses on the basis of administrative law. It has been analyzed the administrative and legal status of public administration that provides administrative and legal support for the judiciary.

Moreover, it has for a further development legalization of administrative procedure judges as specific administrative activities of the public administration (especially the High Qualification Commission of Judges and the High Council of Justice), which is based on substantive constitutional rights that derive their further implementation of the procedural.

Keywords: administrative and legal provision, judiciary administration, the High Council of Justice, immunity of judges, independence of judiciary, rule of law, public administration, court, judge, the judiciary.